

Vad som för den oinvidde ser ut som en liten leksaksgitarr, är i själva verket ett instrument gott nog för en kung. Närmare bestämt Hawaiis kung Kalakaua. Fast från början kommer ukulelen faktiskt från Portugal.

AV MARIA BACKMAN
031-62 40 00

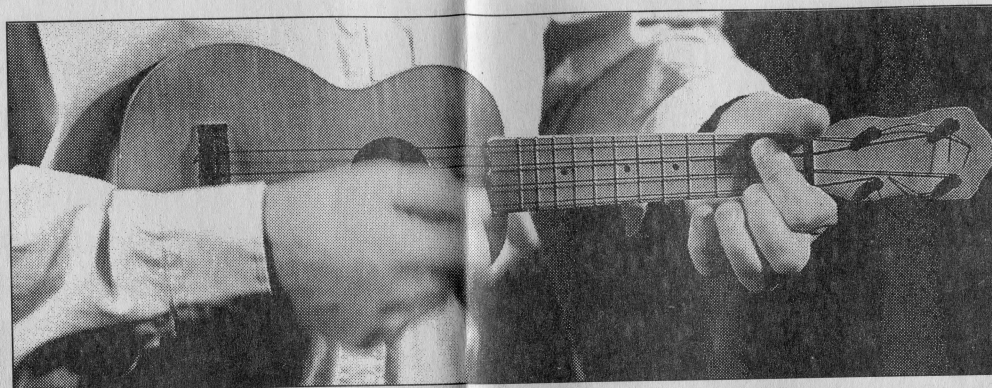
Det är fascinerande att något så litet kan låta så mycket, samtidigt som det är svårt att låta bli att dra på munnen.

– Det är hastigheten och frenesin som är grejen med ukulelen. Den är ett litet krutpaket! Och genialt lättspelad dessutom, säger Nimrod de Broen, ordförande i Ukuleleklubben i Göteborg, när vi träffas i Kustens hus i Majorna.

Det är en munter skara som samlats här för årets sista klubbträff och stämningen är redan hög. Medan det serveras ärtsoppa och punsch träder kvällens överraskning, trubadurerna Leif och Ole Moe, in på scenen och snart vibrerar det gamla trägolvet av publikens taktfasta stampningar. Publik och publik förresten, de flesta sjunger med och spelar på sina egna medhavda ukuleler och Leif spelar charango, en liten bukid släkting till ukulelen, till allmän förtjusning.

– Det finns en fantastisk värme i klubben, säger den entusiastiske Nimrod. Man blir glad bara av att se ukulelen. Och vi vill gärna fråsa fler. Bara det inte blir för många, tillägger han lite oroligt.

Syftet med klubben är helt enkelt att ha kul. I dag har den livaktiga ukuleleklubben cirka 70 medlemmar i åldrarna 17–70 år. Förutom klubbträffarna med fullspäckade program ges medlemstidningen Ukulelebladet ut varannan månad, och Ukulelebandet, där ett tjugotal medlemmar ingår, anlitas ofta till fester och liknande. I maj arrangerar man för andra året i rad en ukulelefestival i Slottsskogen, dit det

Hoppande loppa. Ukulelen lär ha fått sitt namn genom att fingrarna hos den spelande flyger över instrumentet som hoppande loppor. På hawaiiska betyder ukulele just hoppande loppa.

UKULELE

Gemensam nämnare för klubben med syftet att ha kul

serna utvecklat den moderna ukulelen genom smärre förändringar av braguinhan. Ukulelens popularitet blev inte mindre av att Hawaiis kung Kalakaua och hans familj hörjade spela. Kungen lär

Eva-Olivia

Just Gibsonukuleles från 1920-talet är i dag riktiga rariteter. Mari-Anne Bogren har köpt en sådan via Internet för 500 dollar.

– Vi är tre tjejer i klubben som har sådana här gamla ukuleler. Det är ju roligt att ha mer än en, säger hon, men tillägger att man för nyare modeller inte behöver betala mer än 500–600 kronor.

Varför just ukulele, av alla instrument?

– Av glädje! Och så är det så lätt att spela, säger Mari-Anne Bogren och får medhåll av Maritha Arvidsson:

– Även om man är lite halvdeppig blir man alltid glad av att komma hit.

För eldsjälens Nimrod tog det dock många år att upptäcka ukelelen. Hans bror föreslog honom i tonåren att köpa en ukulele i stället för en gitarr. Löjligt, tyckte Nimrod, som 25 år senare trots allt önskade sig en ukulele i present. Den fick han mycket glädje av under en längre utlandsresa.

När klubbkamraten Håkan Ask var i Skottland på semester gjorde han samma erfarenhet: ukulelen är en ovärderlig reskamrat om man vill knyta nya kontakter.

– Jag satt och spelade ukulele på en pub, då det kom fram en man med en säckpipa. Så vi spelade Amazing Grace tillsammans, berättar Håkan.

Och Eva-Olivia gjorde succé på transsibiriska järnvägen när hon tog fram sin ukulele.

– Folk dansade och sjöng i vagnen, säger hon och ler vid minnet. Men att jag började spela berodde egentligen på att jag ville ha ett instrument som fick plats i packningen när jag åker mc.

Nästa punkt på kvällens program är att gemensamt spela gamla favoriter. Och om man ska tro entusiasterna kan man spela det mesta på ukulele, även om de tycks ha en särskilt förkärlek för Povel Ramels visor. Men typiska festlåtar går också bra, liksom äldre jazz, poplåtar från 60-talet, gospel och latin.

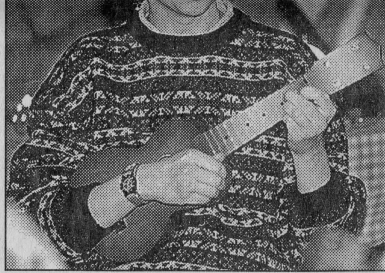
Ukulelen är främst ett kompinstrument och passar både nybörjare och virtuoser. Det är den ljusa klangen som gör att instrumentet

hörs så bra; trots sin ringa storlek. Men enligt ukuleleartisten och pedagogen Thomas Allander har

Namnet ukulele, den hoppande loppan på hawaiiska, lär komma från en liten, livlig arméofficer, som ofrivilligt överförde sitt öknamn på instrumentet. En annan teori är att fingrarna hos den spelande flyger över strängarna som hoppande loppor.

Men ursprungligen kommer den lilla fyrsträngade gitarren från Portugal, där den kallas braguinha. Det var via utvandrare från Madeira som den kom till Hawaii på 1870-talet. Där sägs det att en musiker bland passagerarna i glädje över att de lyckligt kommit fram började spela och sjunga portugisiska folksånger. Hawaiierna blev nyfikna på det nya instrumentet, och snart hade några av portugi-

Samlare. Mari-Anne Bogren spelar ukulele bara för att det är så kul. I sin samling har hon en riktig raritet: en Gibson från 1920-talet.

även ha designat och byggt sina egna instrument.

Efter ett par decennier började ukulelen dyka upp i andra länder, bland annat USA, där amerikanska jazzband senare tog upp instrumentet. Snart skulle det också komma att synas tillsammans med kända musiker och i olika Hollywoodfilmer, inte minst med den legendariske George Formby – filmer med honom går ofta i repris i juletider. Massproduktion av ukuleler tog fart, men de tillverkades även hos ansedda firmor som Gibson.

gjorde succé på trans-sibiriska järnvägen när hon tog fram sin ukulele

det tidigare funnits många olika ukuleler på marknaden.

– Det var dessutom mycket lek-saksstämpel över instrumentet förr, berättar Thomas och visar i stället ett exemplar helt i lönn där han experimenterat med ukulelekroppens tjocklek. En annan, lite finare ukulele har greppbräda av jakaranda och cederträ i locket.

Men framför allt vill han slå ett slag för ukulele för barn.

– Den är aldeles lagom stor för dem, så det vore roligt om musiklärarna vågade satsa på det.

Scenglädje. Ett uppskattat inslag i kvällens program är att gemensamt spela gamla favoritlåtar. Om man ska tro entusiasterna kan man spela det mesta på ukulele. Och det låter dessutom förvånansvärt bra.

Bilder: KENT HALLGREN